

ZDRAVÉ DOMY INTERIÉR 2019 IDENTITA SK

// HEALTHY HOUSES INTERIOR 2019 IDENTITY SK

ABSTRAKTOVÝ ZBORNÍK Z KONFERENCIE
CONFERENCE PROCEEDINGS

27 - 28 september 2019
Medzinárodná konferencia
Fakulta architektúry STU
Bratislava,
Ekocentrum Hrubý Šúr

September 27 - 28, 2019
International conference
Faculty of Architecture STU
Bratislava
Ekocentrum Hrubý Šúr

STU
FA

ArTUR

SPEKTRUM
STU

Abstraktový zborník z medzinárodnej konferencie
Zdravé domy - Interiér 2019 - Identita sk,
Bratislava 27-28. september 2019
Fakulta architektúry STU v Bratislave, ArTUR

Konferencia sa konala pod záštitou projektov:

APVV 16-0567 Identita SK - spoločná platforma dizajnu, architektúry
a sociálnych vied

Zdravé a udržateľné bývanie

Vedecký výbor: doc. PhDr. Juraj Podoba, CSc.
prof. PhDr. Zuzana Beňušková, CSc.
doc. Ing. Veronika Kotradyová, PhD.
doc. Ing. arch. Peter Daniel, PhD.
prof. Ing. arch. Ivan Petelen, PhD.
doc. Ing. arch. Michal Hronský, PhD.
ing. arch. Zuzana Kierulfová
doc. Ing. arch. Henrich Pífko, CSc.
doc. Ing. Ivana Žabičková, CSc.
Ing. Zdeněk Vejpustek, Ph.D

Zostavovatelia: doc. Ing. Veronika Kotradyová, PhD.
ing. arch. Zuzana Kierulfová

Návrh obálky: Mgr. art. Wanda Borysko

Grafická úprava: Mgr. art. Adam Tóth

Publikáciu vydala Slovenská technická univerzita v Bratislave
vo Vydavateľstve SPEKTRUM STU
Bratislava, 2019
Náklad 80 ks

ISBN 978-80-227-4952-7

ZDRAVÉ DOMY INTERIÉR 2019 IDENTITA SK

//

HEALTHY HOUSES INTERIOR 2019 IDENTITY SK

ABSTRAKTOVÝ ZBORNÍK Z KONFERENCIE
CONFERENCE ABSTRACTS PROCEEDINGS

Organizátori konferencie:
Fakulta architektúry STU Bratislava
ArTUR - Architektúra pre trvalo udržateľný rozvoj
BCDlab

Partneri konferencie:
Fakulta architektúry VUT v Brně
Sdružení hliněného stavitelství, o.s.

OBSAH // CONTENTS

IDENTITA SK // IDENTITY SK

- 8 // VERONIKA KOTRADOVÁ // PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE TRANSFORMÁCIE LOKÁLNEJ IDENTITY DO MATERIÁLNEJ KULTÚRY // CASE STUDIES OF TRANSFORMATION OF LOCAL IDENTITY IN MATERIAL CULTURE
- 10 // NINA AUGUSTÍNOVÁ ŠOŠKOVÁ // VYTVORENÉ NA SLOVENSKU // CREATED IN SLOVAKIA
- 14 // JURAJ PODOBA // MEDZI DEZINTEGRÁCIU, DEŠTRUKCIU, INŠPIRÁCIU A INTERPRETÁCIU: REGIONÁLNY TYP ROLNÍCKEHO OBYDLIA // BETWEEN DESINTEGRATION, DESTRUCTION, INSPIRATION AND INTERPRETATION: REGIONAL TYPE OF THE PEASANT DWELLING
- 16 // ZUZANA BEŇUŠKOVÁ // LUXUS A ŠŤASTIE V KONTEXTE TRADIČNEJ MATERIÁLNEJ KULTÚRY - OD INDIÁNSKEHO POTLACHU K SLOVENSKEJ FUJARE // LUXURY AND HAPPINESS IN THE CONTEXT OF TRADITIONAL MATERIAL CULTURE - FROM INDIAN POTLATCH TO SLOVAK FUJARA
- 18 // TAMÁS SMIDT // REGIONÁLNA ARCHITEKTÚRA AKO MIESTNY PRODUKT // REGIONAL ARCHITECTURE LIKE A LOCAL PRODUCT
- 20 // RAINER HIRTH // AUTOCHTÓNNA RURÁLNA ARCHITEKTÚRA - UMA LULIKS VO VÝCHODNOM TIMORE A INÉ UDRŽATEĽNÉ BUDOVY // AUTOCHTHONE, RURAL ARCHITECTURE - UMA LULIKS IN EAST TIMOR AND OTHER SUSTAINABLE BUILDINGS
- 22 // ARMIN KATHAN // REGIONÁLNA ARCHITEKTÚRA A KULTÚRNA IDENTITA // REGIONAL ARCHITECTURE AND CULTURAL IDENTITY
- 24 // ANDRAS CSEH // ZNOVUOBJAVENIE DVORA - ZNOVUZAVEDENIE ÁTRIA DO SÚČASNEJ RURÁLNEJ ARCHITEKTÚRY // COURTYARD REINVENTION - THE INTRODUCTION OF THE ATRIUM INTO CONTEMPORARY RURAL HOUSING
- 26 // PETER KASMAN // ĽUDOVÁ ARCHITEKTÚRA AKO INŠPIRAČNÝ ZDROJ - (RE)INTERPRETÁCIE ZNAKOV ĽUDOVEJ ARCHITEKTÚRY V KONCEPTOCH RODINNÝCH DOMOV NA SLOVENSKU V ROKOCH 2009 - 2019 // FOLK ARCHITECTURE AS THE SOURCE OF INSPIRATION - (RE)INTERPRETATION OF FOLK ARCHITECTURE CHARACTERISTICS IN SLOVAK FAMILY HOUSE CONCEPTS IN 2009 - 2019
- 28 // ANNA SANDAK, JAKUB SANDAK // FASÁDY NA BÁZE PRÍRODNÝCH MATERIÁLOV - VÝZVY A PERSPEKTÍVY // BIO-BASED BUILDING ENVELOPS - CHALLENGES AND PERSPECTIVES

INTERIÉR 2019 // INTERIOR 2019

- 32 // SAMUEL SŮRA // CERTIFIKÁCIA BUDOV A KVALITA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA // BUILDING CERTIFICATION AND INDOOR ENVIRONMENTAL QUALITY
- 34 // BORIS VOLOŠIN // ZMENA POHLADU A POŽIADAVIEK NA NAVRHOVANIE VEREJNÝCH PRIESTOROV, BUDOV A ICH INTERIÉROV // CHANGE OF APPROACH AND REQUIREMENTS TO THE DESIGN OF PUBLIC SPACES, BUILDINGS AND INTERIORS WITH LOWER CARBON FOOTPRINT
- 38 // TATIANA LESAJOVÁ, PETER DANIEL // KONŠTRUKČNÝ SPOJ AKO PRIDANÁ ESTETICKÁ HODNOTA // WOOD JOINT AS AN ADDED AESTHETIC VALUE
- 40 // MAREK MÁCHA // NÁVRH UMELEHO OSVETLENIA S POMOCOU NAJNOVŠEJ TECHNOLOGIE 3D - ROZŠÍRENEJ REALITY A JEJ PRÍNOS PRE PROFESIONÁLOV AJ UŽÍVATEĽOV // DESIGN OF LIGHTING THROUGH NEW TECHNOLOGY OF 3D - AUGMENTED REALITY AND ITS BENEFIT FOR PROFESSIONALS AND USERS
- 42 // DUŠAN KOČLÍK, KATARÍNA MORÁVKOVÁ, MICHAL HRONSKÝ // INTERIÉR NA SLOVENSKU - NEREŠPEKTOVANÉ DEDIČSTVO // INTERIORS IN SLOVAKIA - DISRESPECTED HERITAGE

ZDRAVÉ DOMY // IHEALTHY HOUSES

- 48 // BILL & ATHENA STEEN // CANELO PROJEKT // THE CANELO PROJECT
- 50 // ZDENĚK VEJPUSTEK, IVANA ŽABIČKOVÁ, JAN MÜLLER, JAN RŮŽIČKA // VÝZKUM, VÝVOJ A VÝUKA JAKO PODPORA PRO ROZŠIŘOVÁNÍ HLINĚNÉHO STAVITELSTVÍ V ČR // RESEARCH, DEVELOPMENT AND TEACHING AS SUPPORT FOR EXPANSION OF BUILDINGS USING EARTHEN MATERIAL IN THE CZECH REPUBLIC
- 54 // HANNO BURTSCHER // MODERNÉ PROJEKTY S NABÍJANOU HLINOU // MODERN PROJECTS WITH RAMMED EARTH
- 56 // BJØRN KIERULF // UVÁDZANIE SLAMENÝCH KONŠTRUKCIÍ DO MAINSTREAMU // INTRODUCING STRAW STRUCTURES TO MAINSTREAM
- 58 // ROMAN MIŠKOV // ZAKLADANIE STAVIEB S MENŠOU UHLÍKOVOU STOPOU // FOUNDATION OF BUILDINGS WITH LOWER CARBON FOOTPRINT

IDENTITA SK
IDENTITY SK

VERONIKA KOTRADYOVÁ

ÚSTAV INTERIÉRU A VÝSTAVNÍCTVA, BCDLAB, FAKULTA
ARCHITEKTÚRY STU, BRATISLAVA

Veronika Kotradyová je pedagóg, výskumník a projektový manažér na Fakulte architektúry STU Bratislava, Ústav Interiéru a výstavníctva od roku 2002. Je absolventkou odboru Dizajn nábytku na DF vo Zvolene. Svoj výskum začínala v oblasti ekologického navrhovania a s výskumnou špecializáciou na dizajn s ohľadom na človeka sa začala zaoberať ako Fulbright scholar na UC Berkeley v SA v roku 2006. Absolvovala ešte viacero výskumno-prednáškových pobytov v EU a na Novom Zélande. Vede výskumno-vývojové centrum BCD-lab na Fakulte architektúry. Od roku 2011 sa zaoberá témou interakcie človeka a dreva a od roku 2017 výskumom fenoménu regionálnej identity v materiálnej kultúre. Pracuje aj ako interiérová dizajnérka a konzultantka v rámci týchto filozofií. Vydala niekoľko odborných kníh, Dizajn nábytku, 2009, Komfort v mikroprostredí, 2015 a Dizajn s ohľadom na človeka - Humanizácia mikroprostredia, 2015, ktoré sú súhrnom jej výskumnej práce a v súčasnosti z nich vzniká populárna verzia so zameraním na bývanie.

She has been a lecturer, researcher and project manager at the Faculty of Architecture STU Bratislava, Institute of Interior and Exhibition Design, Slovakia since 2002. She is a graduate of Wood science and technology faculty of TU Zvolen, specialization furniture and interior design. Beginning with eco-design, her research specialization is body conscious design /human centred design, which she began in 2006 as a visiting Fulbright scholar at UC Berkeley, USA. Since 2011 she has been dealing with the topic of Interaction of Wood and Human and since 2017 with the research of regional identity in material culture. She works as a freelance interior designer and consultant within this conceptual framework. She is an author of more books, "Furniture Design", 2019, in 2015 books "Comfort in Microenvironment" and „The Human Conscious Design - Humanisation of microenvironment“, which are the summary of her research. Nowadays she prepares a book for broad public in field of housing interiors.

PRÍPADOVÉ ŠTÚDIE TRANSFORMÁCIE LOKÁLNEJ IDENTITY DO MATERIÁLNEJ KULTÚRY//

CASE STUDIES OF TRANSFORMATION OF LOCAL IDENTITY IN MATERIAL CULTURE

Prítomnosť regionálnej/lokálnej identity v dizajne budov, verejných priestorov, interiérov, produktov a v súvisiacich službách je dôležitou súčasťou udržateľnosti a socio-kultúrneho well-being. Nanešťastie je často misintepretovaná a zvládnuť ju s vkusom a citom pre miestny kontext je veľkou výzvou v rámci priemyslu tak, aby bola skutočným prínosom pre regionálneho rozvoj. Prednáška je o súčasných výsledkoch výskumného projektu Identita SK, ktorý sa zaoberá fenoménom regionálnej identity, s použitím literárnej rešerše, terénneho výskumu, participatívneho navrhovania a tvorivých workshopov. Skúma aj súvislosť medzi u prítomnosťou regionálnych prvkov v materiálnej kultúre a well-being užívateľov. Boli tu formulované štyri základné súvislosti v rámci interakcie človeka s prostredím s regionálnymi prvkami a to: príľnutie -vytváranie osobnej a kolektívnej identity; komfort z interakcie so "známymi" prvkami - zdieľanými v rámci kultúrnych hodnôt a znakov, archetypov a stereotypov; sprostredkovanie autentického zážitku; satisfakcia a flow pri ručných prácach a inými manuálnych činnostiach či pri inom kontakte s remeslom.

Having local or regional identity in design of buildings, public spaces, interiors, products and related services is an important part of sustainability and socio-cultural well-being. It is unfortunately very often misinterpreted and to manage it with the taste and feeling for local context is a great challenge for industry in order to be a real contribution for regional development. The lecture is about temporary results of the project Identity SK that is dealing with the phenomena of regional identity - literature and field research and design workshops. The relationship between regional identity in material culture and well-being of users is also explored there. Four main issues regarding the interaction of people with built environment were formulated there and these are: attachment to place -creating a self- and social group identity; comfort in the interaction with "the known" - shared cultural values, signs, archetypes and stereotypes; having authentic experience and satisfaction by own hands-on experience while being in flow and its results.

kotradyova@fa.stuba.sk
www.bcdlab.eu

NINA AUGUSTÍNOVÁ ŠOŠKOVÁ

VYTVORENÉ NA SLOVENSKU

Nina Augustínová Šošková je výtvarníčka, sochárka. Od roku 2015 je autorkou projekt a značky "vytvorené na Slovensku". Rovnako od 2015 vedie cyklus prezentácií „Umenie pre verejný priestor“ v Dome umenia / Kunsthalle Bratislava. Je zakladateľkou občianskeho združenia „Outdoor Gallery“, autorkou medzinárodného public art festivalu „Medzicentrum“, zakladateľkou občianskeho združenia a značky „vytvorené na Slovensku“. Inklinuje k ľudovej tvorbe, kultúre, architektúre, zvykom a tradíciám. Pozorne vníma krajinu a upriamuje pozornosť na podnety, ktoré ďalej rozohráva v tvorbe. Pre vytvorené na Slovensku navrhuje limitované série umeleckých diel, obrazov, suvenírov s odkazom na jednotlivé regióny, ich charakteristické črty, remeslo a tradície. Žije a tvorí v Bratislave, s prestávkami v rodnej Žiline, či na chalupe so šindľovou strechou v Čičmanoch.

Nina Augustínová Šošková is an artist, sculptor. In 2015, she founded a project Created in Slovakia. Since 2015, she has also led a series of presentations "Art for Public Space" in Kunsthalle Bratislava. She is the founder of NGO 'Outdoor Gallery'; the author of the international public art festival 'Medzicentrum'; the founder of the initiative and brand 'created in Slovakia'. She has an attitude to folk creation, culture, architecture, customs and traditions. She carefully perceives the country she lives in and draws attention to the stimuli and further plays with them in her work. For Created in Slovakia she designs limited fine art works, paintings, souvenirs with reference to individual regions, their characteristic features, craft and traditions. She lives and works in Bratislava, with breaks in her native city Žilina, or in a traditional house with a shingle roof in Čičmany.

VYTVORENÉ NA SLOVENSKU //

CREATED IN SLOVAKIA

Príspevok je o projekte "vytvorené na Slovensku", ktorého autorkou a zakladateľkou je sochárka a výtvarníčka, Nina A. Šošková. VNS je projekt, ktorý vychádza z ľudových tradícií, námetov a remesiel, ktoré mení do atraktívnej a súčasnej podoby. Jeho snahou je dopodrobna si preštudovať dané regióny či miesta, ktoré si vyberá a následne z nich čerpá inšpirácie, prináša jedinečný dizajn a umelecké diela v spolupráci s profesionálnymi umelcami aktívne od roku 2015. Všetky produkty a dielne sú inšpirované folklórom a inšpirované dedičstvom našich starých rodičov. Projekt umožňuje spoznávať bližšie naše slovenské tradície a umenie hravou, edukatívnou a tvorivou formou. Umožňuje reprezentovať kúpou autorského suveníru našu krajinu aj za hranice domova. Prvý ročník projektu sa uskutočnil v roku 2015 v Čičmanoch, druhý v roku 2016 v Ružomberku v spolupráci s Galériou Ľudovíta Fullu v Ružomberku,

The presentation is about the project Created in Slovakia, which is based on folk traditions, themes and crafts that are transformed into an attractive and contemporary form. It has brought unique design and fine art works of professional authors since 2015. By purchasing objects or participating in organized workshops, visitors support not only Slovak artists and designers, but also another year of the project in Slovak regions. You can choose a souvenir or create your own, playful and unusual souvenir under the guidance of experts. All the products and workshops that are being prepared within the project are created from the ground up, inspired by the folklore and heritage of our grandparents. It is possible to get to know Slovak traditions and art in a playful, educational and creative form. The first year of the project took place in August 2015 in Čičmany. The workshops were open to general public, tourists and residents of Čičmany and

tretí vznikol v Trenčíne v spolupráci s galériou M.A. Bazovského, kde sa pracovalo s témou modrotlačiarских foriem inšpirovaných práve týmto výtvarníkom. V roku 2019 sa štvrtý ročník uskutočnil na Orave v spolupráci s Oravskou galériou v Dolnom Kubíne na tému "vytvor si Kompánka" s odkazom na umelca a sochára, tvorcu slovenského maliarskeho raja, Vladimíra Kompánka. Každý z ročníkov obsahuje dve ťažiskové roviny. Prvá tvorí "originál dielne pripravované dizajnérom" určené pre širokú verejnosť. Na dielniach si môže návštevník vytvoriť pod vedením autora vlastný suvení a odniesť ho z regiónu ako spomienku. Druhá časť projektu tvorí autorská rezidencia, kde si Nina A. Šošková osobne prizýva do spolupráce umelcov a dizajnérov. Tí následne vytvárajú a pracujú na autorskom návrhu, ktorý je inšpirovaný priamo regiónom, v ktorom sa nachádzajú. Výsledkom každého ročníka je výstava v spolupráci s danou inštitúciou v regióne a plnohodnotný katalóg.

its surroundings. The second part of the project consisted of hosting artists and designers. The second year of the project took place in 2016 in Ružomberok in cooperation with the Ľudovít Fulla Gallery in Ružomberok, where the inspiration was the artist Ľudovít Fulla, his artistic work, background and references. The third year was held in Trenčín in cooperation with Gallery of M.A. Bazovský - in fusion with topic of blueprint, where the original wooden punches were created - wooden blueprint forms inspired by artist Bazovský. In 2019 it was held in Orava in cooperation with the Orava Gallery in Dolný Kubín, including the original author's workshop "create your own Kompánek" - a reference to the artist and sculptor, the creator of the Slovak painting paradise, Vladimír Kompánek. Each year contains two focal planes. The first is the "original workshop prepared by the designer" intended for general public. In the workshops visitors can create their own souvenir under the guidance of the author and take it from the region as a souvenir. The second part of the project is the author's residence, where Nina A. Šošková personally invites artists and designers to work together. They then create and work on a design that is inspired directly by the region. The result of each year is an exhibition in cooperation with the institution in the region and a full catalogue.

<http://vytvorenenaslovensku.sk/>
info@vytvorenenaslovensku.sk

JURAJ PODOBA

FAKULTA SOCIÁLNYCH A EKONOMICKÝCH VIED UK, BRATISLAVA

Doc. PhDr. Juraj Podoba, CSc. je absolventom Katedry histórie a etnografie střední, jihovýchodní a východní Evropy na Filozofické fakultě UJEP v Brně. V letech 1981-1989 bol vo vedeckej výchove v Národopisnom ústave SAV, v rokoch 1989 až 2013 pracoval ako vedecký pracovník v Ústave etnológie SAV. V rokoch 1994-1995 bol visiting fellow na University of Cambridge, Faculty of Social and Political Sciences. Externe prednášal na viacerých univerzitách, v roku 1992 na univerzitách v Zürichu a Bazileji. Od roku 2007 pôsobí na Ústave sociálnej antropológie Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK.

Doc. PhDr. Juraj Podoba, CSc. graduated from the Department of History and Ethnography of the Central, Eastern and Southeastern Europe, Faculty of Arts at the Masaryk University in Brno. In the years 1981-1989 he was involved in the post-graduate study at the Institute of Ethnography and Folklore Studies at the Slovak Academy of Sciences. In the years 1989-2013 he was researcher at the Institute of Ethnology, Slovak Academy of Sciences. From 1994 to 1995, he was a visiting fellow at the University of Cambridge, Faculty of Social and Political Sciences. He has taught at several universities including universities in Zürich and Basel. From 2007 he is based at the Institute of Social Anthropology, Faculty of Social and Economic Sciences, Comenius University.

MEDZI DEZINTEGRÁCIOU, DEŠTRUKCIOU, INŠPIRÁCIOU A INTERPRETÁCIOU:

REGIONÁLNY TYP ROLNÍCKEHO OBYDLIA//

BETWEEN DESINTEGRATION, DESTRUCTION, INSPIRATION AND INTERPRETATION:

REGIONAL TYPE OF THE PEASANT DWELLING

Agrárnu spoločnosť, a hlavne spoločenstvá priamych agrárnych producentov charakterizuje výrazná kultúrna diverzita, ktorá má predovšetkým regionálne vyjadrenie. „Dlhé 20. storočie“ je obdobím eliminácie kultúrnej diverzity a

Agrarian society, and first of all the communities of agrarian producers, is characterized by the expressive cultural diversity expressed predominantly by its regional dimension. 'The long 20th century' is an era of cultural diversity's

kultúrnej homogenizácie moderných spoločností, ktorá pod vplyvom deštruktívnych síl modernity získava až charakter kultúrnej nivelizácie a vytvárania kultúrne indiferentných kultúrnych foriem. Regionálne členená vernakulárna architektúra bola v procese formovania modernej architektúry jedným zo zdrojov inšpirácie pre (časť) umelcov a architektov, najmä predstaviteľov umeleckej avantgardy. Interpretácie pôvodných foriem materiálnej kultúry boli a sú rôznorodé – od formálneho (pseudo)dekorativizmu až po hlbšie pochopenie utvárania a funkcií ľudského príbytku v prostredí a v kultúrnej ekologickej podmienkach primárnych skupín. Autor analyzuje inšpiračný potenciál týchto, dnes už historických kultúrnych foriem pre človeka obdobia neskorej modernity, a to aj z pohľadu jeho identity.

elimination and of modern societies' cultural homogenisation. Under the influence of destructive impact of modernity, the process of cultural homogenisation has been steering towards the cultural levelling and creation of indifferent cultural forms. In the process of shaping up the modern architecture, regional forms of vernacular architecture have been one of the sources of inspiration for (a part of) artists and architects. First of all, for the leading personalities of avant-garde. The interpretations of vernacular forms of material culture represent a variety of approaches; from formal (pseudo)decorativism towards a deeper understanding of forms and functions of the human dwelling. The author is analysing the potential for inspiration of such historical cultural forms, from the perspective of humans living in the late modernity era, including their identity.

juraj.podoba@fses.uniba.sk

ZUZANA BEŇUŠKOVÁ

ÚSTAV ETNOLÓGIE A SOCIÁLNEJ ANTROPOLÓGIE SAV, BRATISLAVA

Prof. PhDr. Zuzana Beňušková, CSc. pôsobí od ukončenia štúdia etnológie na FiF UK v Bratislave v Ústave etnológie a sociálnej antropológie SAV a od roku 1996 vyučuje etnológiu na UKF v Nitre, na Katedre etnológie a folkloristiky, ktorá pripravuje absolventov na pôsobenie v regionálnej kultúre. Zameriava sa na otázky regionálnej kultúry a regionálneho a lokálneho rozvoja, v kontexte s etnickými, konfesionálnymi a sídelnými špecifikami Slovenska. V tomto kontexte skúma aj rituálne prejavy súčasnej spoločnosti. Súčasťou jej záujmu je aj vizuálna antropológia, ktorú aplikuje na výskume dejín etnológie.

Prof. PhDr. Zuzana Beňušková studied ethnology at the Institute of Ethnology and Social Anthropology of the Slovak Academy of Sciences and since 1996 she has been teaching ethnology at the Department of Ethnology and Folkloristics, which prepares graduates for different activities within regional culture. It focuses on the issues of regional culture and regional and local development, in the context of ethnic, confessional and settlement specifics of Slovakia. In this context, she also investigates ritual manifestations of contemporary society. Part of her interest is visual anthropology, which is applied to the research of the history of ethnology.

LUXUS A ŠŤASTIE V KONTEXTE TRADIČNEJ MATERIÁLNEJ KULTÚRY – OD INDIÁNSKEHO POTLACHU K SLOVENSKEJ FUJARE//

LUXURY AND HAPPINESS IN THE CONTEXT OF TRADITIONAL MATERIAL CULTURE

– FROM INDIAN POTLATCH TO SLOVAK FUJARA

Príspevok nazerá na problém luxusu a šťastia kultúrno-antropologickou optikou. Pokúsi sa ho hľadať v každodennom živote obyčajných ľudí. Každý hospodársko-kultúrny typ vo vývine ľudstva mal iný vzťah k materiálным hodnotám a k spoločenskej hierarchii, ktorú zvýrazňoval symbolmi. V tradičnej ľudovej kultúre sa dá z materiálnych prejavov prečítať množstvo historických kontextov. Aj v súčasnosti sa životný štýl odvíja od spoločenského zaradenia jednotlivca. Snaha po dosahovaní spoločenských pozícií sa opäť viaže na materiálne symboly. Nemusí to byť práve prejav luxusu, šťastie sa ukrýva aj v zdanlivo všedných hodnotách.

The presentation deals with the problem of luxury and happiness through cultural-anthropological optics. We try to find it in the everyday life of ordinary people. Each economic-cultural type in the evolution of mankind had a different relationship to material values and to the social hierarchy, which was emphasized with symbols. In the traditional folk culture, many historical contexts can be seen in material manifestations. Even today, the lifestyle depends on the social status of the individual. The pursuit of social positions is again linked to material symbols. It does not have to be a manifestation of luxury; happiness is also hidden in seemingly ordinary values.

www.uet.sav.sk/?q=sk/zuzana-benuskova-prof-phdr-csc

TAMÁS SMIDT

ATELIÉR SMIDT, SLOVENSKO

Tamás Smidt absolvoval v roku 2000 Fakultu architektúry STU v Bratislave, po štúdiu získaval profesionálne skúsenosti v ateliéroch v Maďarsku a v roku 2005 založil vlastný ateliér Ateliersmidt vo Svodíne v okrese Nové Zámky. Jeho silný zmysel pre regionalizmus s architektonickej tvorbe najmä Podunajskom regióne badať nielen na jeho realizovaných projektoch rodinných domov, ale aj na množstve občianskych budov. Medzi jeho najvýznamnejšie realizácie patrí Kupola v Štúrove, amfiteáter v Novej Vieske, Rybárik riečny komunitné centrum - Šahy, Tešmak, nájomné byty - Svodín, námestie, vyhladková veža a kaplnka v Kravanoch nad Dunajom, spoločenská budova - Gombasek, Vadaš, Wellness - Štúrovo, Vinárstvo B 6-12 - projekt - Rúbaň či mestské priestranstvá v Štúrove. Svoje diela úspešne vystavuje, publikuje a bol za ne ocenený.

Tamás Smidt graduated from the Faculty of Architecture of the Slovak University of Technology in Bratislava in 2000. After graduating he gained professional experience in studios in Hungary and in 2005 he founded his own studio Ateliersmidt in Svodín in the district of Nové Zámky. His strong sense of regionalism with architectural creation, especially in Southwestern Slovakia in the Danube region, can be seen not only in his realized projects of family houses, but also in a number of civic buildings. Among his most important projects there are the Dome in Štúrovo, the amphitheatre in Nová Vieska, Rybárik river community centre - Šahy, Tešmak, rental apartments - Svodín, square, observation tower and chapel in Kravany nad Dunajom, community building - Gombasek, Vadaš, Wellness - Štúrovo Winery B 6-12 - project - Rúbaň or urban areas in Štúrovo. He successfully exhibits, publishes and has been awarded for his projects.

REGIONÁLNA ARCHITEKTÚRA AKO MIESTNY PRODUKT//

REGIONAL ARCHITECTURE LIKE A LOCAL PRODUCT

Prednáška je prehľadom jeho filozofie a tvorby v praxi. Základné princípy jeho

The lecture is an overview of his philosophy reflected in praxis. The basic

tvorby sú čistota konštrukcie, forma a materiál; tvorba citlivo nasadená do pôvodnej štruktúry; tektonika ako zážitok, opakovanie ako kontinuita; tradícia. Bez silných regulačných predpisov, ktoré sú našité na každú obec, mesto, mestskú časť, si nie je možné predstaviť, že by bolo možné investorov nasmerovať na správnu cestu. Fenomén architekta by sa mal dostať do popredia, preto je dôležité poveriť ich /najmä žijúcich v regióne/ takými prácami, ktoré vo veľkom ovplyvnia regionálnu identitu. A nie v poslednom rade posilniť a vytvoriť štatút akéhosi hlavného architekta. Bez toho budeme pokračovať v rozbíjaní identity regiónu, v importovaní „ideálnych“ projektov. Bez toho vernosť voči komunite bude ešte nižšia ba dokonca žiadna. Región by mal byť znova istou komôrkou, ktorá má byť nevyčerateľnou zásobárňou identity. Tu je ešte stále nižšia dynamika a frekvencia impulzov globalizácie a sú tu ešte zachované korene tradičného života. V tomto smere má veľkú zodpovednosť architekt, aby pomohol zachrániť, znovu postaviť originalitu v danom prostredí a nájsť stratené génus loci. „Architektúra je dobrá vtedy, keď sa správa prirodzene vo svojom prostredí, netlačí sa, nie je nezdvorilá, nie je agresívna, ale správa sa ako slušne vychovaný človek v spoločnosti.“

principles of his work are purity of construction, form and material; sensitive approach to existing landscape and original structure; tectonics as experience, repetition as continuity; tradition. Without the strong regulations that are tailor-made for every municipality, city and city district, it is impossible to imagine that investors can be guided to the right path. The architect's phenomenon should come to the forefront therefore it is important to give them trust (especially the ones living in the region) with work that will greatly affect regional identity. And last but not least to strengthen and create the status of a kind of chief architect. Without this, we will just continue to break the region's identity by importing "ideal" projects. Without it, loyalty to the community will be lower or even none. Again, the region should be a chamber, an inexhaustible storehouse of identity. Here, the dynamics and frequency of globalization impulses are still lower and the roots of traditional life are still preserved. In this attitude, the architect has a great responsibility to help preserve and rebuild originality in the environment and find the lost genius loci. 'Architecture is good when it behaves naturally in its environment, does not push, is not rude, aggressive, but behaves like a decent human being in society.'

www.ateliersmidt.com

RAINER HIRTH

HAW COBURG, NEMECKO

Rainer Hirth je architekt, ktorý vyučuje ako profesor pre navrhovanie a konštrukcie na Coburg University of Applied Sciences and Arts v Nemecku, Fakulte Architektúry od roku 2008. Jeho výskumným a pedagogickým ťažiskom je udržateľná a vidiecka architektúra. Venuje sa autochtónnym konštrukciám a tradičným domom. Je praktizujúcim nezávislým architektom a vedie ateliér Hirth Vogel Architects vo Frankfurte a Bensheime, ktorý sa venuje predovšetkým sociálnemu bývaniu, tvorbe bytových domov, škôlok a bývania pre seniorov. Rainer je tiež konzultant pre GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit / German Development Agency). Vyučoval 1,5 roka na univerzitách v Auckland a Wellington na Novom Zélande, vyučoval a viedol workshopy na mnohých miestach (Mexiko, Čína, India, Jordánsko, Turecko) V roku 2019 dostal ocenenie Teaching Excellence Award na jeho univerzite už po druhý raz.

Rainer Hirth is an architect. He has been teaching as Professor for Design and Construction at Coburg University of Applied Sciences and Arts in Germany, Department of Architecture since 2008. He has research and teaching focus on sustainable and rural architecture. He is dedicated to autochthone construction and traditional houses. He is a practicing and independent architect as well and the principal of Hirth Vogel Architects, Frankfurt and Bensheim. It is a small architecture firm with an emphasis on social housing, apartment buildings, kindergartens and residential homes for the elderly. Rainer is also a consultant for the GIZ (Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit / German Development Agency). Rainer taught in Auckland and Wellington, New Zealand for a period of 1,5 years, lectured and taught in workshops in different places. (Mexico, China, India, Jordan, Turkey etc.) In 2019 he received the Teaching Excellence Award of his university for the second time.

AUTOCHTÓNNA RURÁLNA ARCHITEKTÚRA - UMA LULIKS VO VÝCHODNOM TIMORE A INÉ UDRŽATEĽNÉ BUDOVY//

AUTOCHTHONE, RURAL ARCHITECTURE -

UMA LULIKS IN EAST TIMOR AND OTHER SUSTAINABLE BUILDINGS

Extrémne počasie pochádzajúce z klimatických zmien sú nebezpečenstvom nielen pre prírodu a ľudí, ale aj pre budovy. Tradičné budovy postavené z prírodných materiálov sú špeciálne náchylné úplne zaniknúť v tomto procese. Sú už ohrozené pri ekonomických zmenách a tento druh budov môžu byť nadobro stratené spolu s remeslami, ktoré s nimi súvisia. Ako najmladšia krajina sveta - Východný Timor prechádza procesom ekonomického rastu. Uma Lulik - špeciálnej a unikátnej formy tvorby drevených stavieb hrozí zánik. Tento endemický typ budov je tiež príkladom vynikajúcej remeselnej zručnosti a lokálnych tradícií. Po storočia sa tieto budovy vyrábali z lokálnych udržateľných materiálov a konštruovali a spájali bez použitia kovu. Výskumná štúdia prezentovaná v tomto príspevku má za cieľ dokumentovať posledné existujúce príklady a zachovať poznatky z konštruovania a použitých materiálov.

Extreme weather situations coming from climate change represent a danger not only for nature and humans but also for buildings. Traditional buildings made of natural materials are especially prone to disappear in this process. This kind of buildings, already endangered by economic transformation processes, might get lost together with the related craftsmanship. East Timor is going through the process of economic growth as the world youngest nation. The Uma Lulik, a special and unique form of timber buildings is endangered to disappear. These endemic building types are also examples for an outstanding craftsmanship and local traditions. For centuries it was made from local sustainable materials and put together without metal. The research project aims to document the last existing examples and save the knowledge of construction and materials.

rainer.hirth@hs-coburg.de

ARMIN KATHAN

Armin Kathan pochádza z Vorarlbergu, najzápadnejšej spolkovej republiky Rakúska. Najprv študoval 6 rokov architektúru na Univerzite v Innsbrucku v Tirolsku a potom 2 roky na Akadémii výtvarných umení vo Viedni. Mal vlastný ateliér v South Londonderry Vermont/USA a následne v Innsbrucku 26 rokov. Od roku 2017 je tu stále aktívny, rovnako aj v gréckej Kefalonii. Armin tiež vyučoval 5 rokov na 5 rôznych univerzitách vo Francúzsku, Nemecku a Dánsku.

Armin Kathan originate from Vorarlberg, the most western region of Austria. He studied architecture at the University of Innsbruck/Tyrol about 6 years first and subsequently at the Akademie Der bildenden Künste in Vienna for 2 years. He had an own architectural practice in South Londonderry Vermont/USA about 2 years afterwards in Innsbruck/Tyrol for about 26 years. Since 2017 he is still active in Innsbruck and Kefalonia/Greece. Armin also taught in 5 different universities (France, Austria, Germany and Denmark) for 5 years.

REGIONÁLNA ARCHITEKTÚRA A KULTÚRNA IDENTITA //

REGIONAL ARCHITECTURE AND CULTURAL IDENTITY

Príspevok prezentuje rôzne projekty vzťahujúce sa na regionalizmus a kultúrnu identitu v stavebnej kultúre v rámci Európy. Nastoľuje otázky týkajúce sa úlohy alebo funkcie kultúrneho dedičstva v súčasnej internacionalizovanej spoločnosti; ako aj vzťahu medzi regionalitou a kultúrnou identitou v rámci Európskej kultúry, ktorá je známa tým, že pozostáva z mnohorakých kultúr s vlastnou históriou, charakterom, výrazom a formami. Je to duch »vernakulárny« ako výraz regionálnej kultúry a tým je »vernakulárna« architektúra rozumená ako regionálna architektúra, ako nositeľ kultúrnej identity regiónu? V prednáške sú prezentované iniciatívy a aktivity v rámci hlavných tém: ochrana pamiatok - na mieste, budúce úlohy skanzenov a možnosti a perspektívy tvorby novej regionálnej architektúry. Budú tu prezentované príklady z autorovej architektonickej praxe, kde pracoval s regionalitou.

Paper presents different projects related to regionalism and cultural identity within European culture, reflected in build environment. It is questioning role or function of the cultural heritage in today's internationalized society; and relationship between regionality and cultural identity within European culture, which is known to consist of a multitude of cultures with their own history, character, expression and forms. Is in this spirit the »vernacular« as an expression of regional culture and thus the »vernacular« architecture understood as regional architecture, as the bearer of the cultural identity of a region? There are presented initiatives and activities within the main topics: preservation of monuments - preservation in situ, the future role of open-air museums and possibilities and perspectives of a new regional architecture. Paper presents examples from his architectural works reflecting regional identity.

ANDRAS CSEH

CAN ARCHITECTS, GYŐR, MAĎARSKO

Andras Cseh je spoluzakladateľ CAN Architects. Vyučoval a pôsobil ako prodekan na Széchenyi István University v Győri v rokoch 2008 až 2018. Jeho výskumná problematika je náuka o priestore pre všetky vekové kategórie. Jeho dizertačná práca 'Pre Architectura - učenie sa prostredníctvom priestoru' skúmala vnímanie a tvorbu priestoru ako proces učenia. V súčasnosti pracuje na zavedení kooperatívneho dizajnu do dizajnu súčasných škôl v Maďarsku ako aj znovuzavedenie tradičnej schémy bývania v regióne. Za jeho architektonickú tvorbu ako aj výskumnú prácu a rozvoj vo vzdelávacích aktivitách bol ocenený na národnej (Pro Architectura, Molnár Péter Díj) aj medzinárodnej úrovni (AIT Award, S.ARCH Design Award, BETA Architectural Writing Winner).

He is the co-founder of CAN Architects. He was a senior lecturer and vice dean at Széchenyi István University of Győr between 2008 and 2018. His research field is spatial education for all ages. His doctoral thesis, 'Pre Architectura - Learning Through Space' considers spatial perception and creation as learning processes. He is currently working on introducing co-operative design and contemporary school design in Hungary as well as reinventing traditional housing schemes in the region. For both his architectural design and research work, as well as for his educational developments he has been awarded on a national (Pro Architectura, Molnár Péter Díj) and international level (AIT Award, S.ARCH Design Award, BETA Architectural Writing Winner) too.

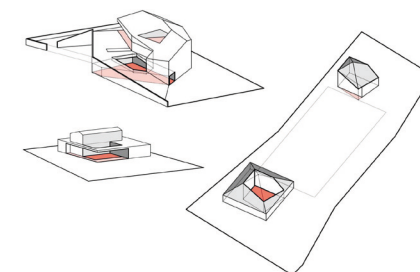
ZNOVUOBJAVENIE DVORA – ZNOVUZAVEDENIE ÁTRIA DO SÚČASNEJ RURÁLNEJ ARCHITEKTÚRY//

COURTYARD REINVENTION – THE INTRODUCTION OF THE ATRIUM INTO CONTEMPORARY RURAL HOUSING

Ludová maďarská architektúra tradične pozostávala na sérii dlhých pozemkov kvôli deleniu majetku pri dedení. Nové domy boli vždy postavené na menej slnečnej hranici pozemku s takmer úplne uzavretou fasádou, pričom otvorenie na druhú stranu s dlhým gánkom tak, aby sa docielila optimalizácia prirodzeného denného svetla. Keďže dvory medzi týmito domami vždy patrili tomu, ktorý vlastnil tú otvorenú stranu, majú pri tom výhodu súkromia. Štruktúra pozemkov pre rodinné domy sa v 20. storočí radikálne zmenila. Všetky fasády boli oslobodené, aby sa otvorili – čo vyústilo do viacerých výhľadov a slnkom zaliatych priestorov, čo prinieslo aj poznanie susedovi do interiérov a záhrad. V súčasných projektoch klienti vyjadrili svoje potrebu mať tradičnú intimitu aj v týchto nových schémach. U CAN Architects sme skúmali tradičnú architektúru a v širšom spektre a transformovali sme uzavretý dvor väčšieho kaštieľa/zemianskeho domu do átria rodinného domu.

Vernacular Hungarian architecture traditionally consisted of a series of long sites due to dividing the heritage of the owners. The new houses were always built on the less sunny border of the site with an almost completely closed facade, while opening up to the other side with a long porch, to optimize natural lighting. Hence the courtyard between these houses always belonged to the one that opened up towards it, with all the benefits of privacy. The site structure of detached houses radically changed in the 20th century. All facades were freed to open up - resulting in more views and sunlit spaces, nevertheless also in neighbours watching each other's interiors and gardens. In recent projects clients articulated their needs to provide the traditional intimacy in these new schemes as well. At CAN Architects we researched traditional architecture in a broader spectrum and transformed the closed courtyards of larger manor houses into atriums of detached houses.

www.canarchitects.hu

PETER KASMAN

ATELIER TREEA, ŽILINA, FA STU, BRATISLAVA

Autor je zakladateľom ateliéru Treea, ktorý sa venuje širokému spektru tvorby architektúry. V práci overuje svoje poznatky z vedeckého výskumu, ktorý súčasne prebieha prostredníctvom externého doktorandského štúdia na Fakulte architektúry. Transformácia regionálnej esencie architektúry - Treea - je motiváciou vytvárať identitu krajiny v budúcnosti pre zachovanie historických daností ľudového staviteľstva. Jeho inšpiráciou je aj jedinečnosť prírody a práca pre komunitu Aktívny PARK Rajec.

The author is the founder of Treea atelier that devotes to wide spectrum of architectural work. He proves his knowledge from scientific research, which he conducts by attending external dissertation study at the Faculty of architecture. The transformation of regional architectural essence - Treea - is the motivation to create the identity of the country in the future, in which the historical characteristics of rural architectonics could be preserved. The uniqueness of nature and work for Aktívny PARK Rajec community is the inspiration for him as well.

ĽUDOVÁ ARCHITEKTÚRA AKO INŠPIRAČNÝ ZDROJ – (RE)INTERPRETÁCIE ZNAKOV ĽUDOVEJ

ARCHITEKTÚRY V KONCEPTOCH RODINNÝCH DOMOV NA SLOVENSKU V ROKOCH 2009 – 2019//

FOLK ARCHITECTURE AS THE SOURCE OF INSPIRATION - (RE)INTERPRETATION OF FOLK ARCHITECTURE

CHARACTERISTICS IN SLOVAK FAMILY HOUSE CONCEPTS IN 2009 – 2019

Kontext tradície a väzby na lokalitu môže byť pre slovenskú architektúru najlepšia cesta, ako sa odtrhnúť z globalizovaného prúdu Európy. V súčasnosti často skloňované pojmy ako udržateľnosť, ekológia či racionalita identifikujeme aj v dielach ľudovej architektúry. Tradičné princípy, lokálnosť a kultúrnu identitu si začínajú osvojovať súčasné špičky

The context of tradition and the bond to particular place can be the best direction for Slovak architecture as well as the possibility to dissolve from the globalized trend of European architecture. Present used notions and sustainability, ecology or rationality can be identified in the creations of folk architecture. Traditional principles, local and cultural

slovenskej architektúry. Vieme určiť mieru využiteľnosti tohto fenoménu v modernej architektúre na Slovensku a tak nadviazať na historickú hodnotu a odkaz pre budúce generácie? Predmetom výskumu sú prejavy tradičných funkčno-prevádzkových schém, výrazových prostriedkov a princípov v modernej architektúre na Slovensku. Tieto znaky sú definované metódou textovej analýzy a metódou výskumného interview. Následne sú porovnávané v diagrame znakov. Úzkym zacielením na predmet výskumu (rodinné domy) a jeho ohraničením (laureáti architektonických cien) vytvára práca predpoklad existencie transformovaných znakov ľudovej architektúry v tvorbe súčasných slovenských architektov. Domnievame sa, že práve títo vybraní architekti používajú vlastný princíp transformovania znakov ľudovej architektúry.

identity are being vindicated by leading authorities of Slovak architecture. Are we able to determine the rate of efficiency of this phenomena in modern Slovak architecture and take up the historical value and legacy for future generations? The manifestations of traditional functional-operational schemas, means of expressions and principles of modern architecture in Slovakia are subject of the research. These attributes are defined by text analysis and by the method of research interview. Thereafter they are compared in diagram attributes. By narrow targeting on the subject of the research (family houses) and its constraint (laureates of architecture prizes) the thesis creates the anticipation of existence of transformed attributes of folk architecture in the work of current Slovak architects. We presume that these selected architects use their own principle of transformation of folk architecture attributes.

peterkasman@treea.sk
www.treea.sk

ANNA SANDAK, JAKUB SANDAK

INNORENEW COE, (ISOLA, SLOVENIA)

UNIVERSITY OF PRIMORSKA, GLAGOLJAŠKA 8, 6000 KOPER, SLOVENIA

Anna je vedúcou výskumnej skupiny pre modifikáciu dreva na výskumnom ústave InnoRenew CoE od roku 2016, bola asistujúcim profesorom a výskumníkom na Faculty of Mathematics, Natural Sciences and Information Technologies na University of Primorska v Slovinsku. Bola v minulosti zamestnaná na drevárskom inštitúte Trees and Timber Institute of the Italian National Research Council, kde koordinovala Laboratórium pre charakteristiku povrchov. Má PhD v odbore drevársky výskum a inžiniersky titul z biológie. Jej vedecké aktivity zahŕňajú výskum vzťahov v rôznych mierkach a prevádzku modifikovaných a funkčných prírodných materiálov a ich implementáciu do nových architektonických prvkov. Má vysoký záujem o bionické riešenia pre navrhovanie nových materiálov a propaguje poznatky o nich pri tvorbe moderných udržateľných budov. Jej súčasná kniha "Bio-based building skin" / Fasády budov z prírodných materiálov bola publikovaná v Springer Nature ako súčasť série publikácií Environmental Footprints and Eco-design of Products and Processes.

Anna is the research group leader in Wood Modification at the InnoRenew CoE. Since 2016, she has been assistant professor and research associate at the Faculty of Mathematics, Natural Sciences and Information Technologies at the University of Primorska. She was previously employed at the Trees and Timber Institute of the Italian National Research Council, where she coordinated the Laboratory of Surface Characterization. She has PhD in Wood Science and M.Sc. in Biology. Her research activities include investigation of multi-scale relationship and performance of modified and functionalized bio-based materials and implementing them as new architectural elements. Her passion is to search for biomimetic solutions for design of new materials and to promote knowledge-based use of bio-inspired materials in modern sustainable buildings. Her recent book "Bio-based building skin" was published by Springer Nature as part of their Environmental Footprints and Eco-design of Products and Processes book series.

FASÁDY NA BÁZE PRÍRODNÝCH MATERIÁLOV - VÝZVY A PERSPEKTÍVY//

BIO-BASED BUILDING ENVELOPS – CHALLENGES AND PERSPECTIVES

V súčasnosti pozorovaná tendencia vytvárať udržateľné stavby a zvyšovanie environmentálneho povedomia vedie ku znovuoživeniu bio-architektúry ako alternatíve ku ostatným konštrukčným princípom. Veľmi často si toto zameranie na udržateľné konštrukčné princípy vyžaduje použiť lokálne materiály a produkty. Z tohoto pohľadu majú ekologicky prijateľné materiály pochádzajúce z rastlín a zvierat veľkú pozornosť architektov. Vďaka ich všestrannému charakteru je možné z materiálov na prírodnej báze (z angl. bio-based materials) tvoriť budovy prispôbené akémukoľvek lokálnemu kontextu. Tieto materiály majú kapacitu byť vhodné pre akýkoľvek kontext, aj keď majú rôzne formy vzorov. Budovy, ktoré sú vytvorené z prírodných materiálov sú teda vnímané ako poctivé a úprimné. Táto prezentácia preto popisuje kľúčové výzvy týkajúce sa možných inovácií v prírodnom staviteľstve z pohľadu vývoja v materiálovom inžinierstve a tvorivých konceptoch, ako aj nástroje a služby pre zlepšenie prevádzky a údržby fasád.

The recently observed tendency for development of sustainable structures and increasing environmental consciousness leads to reactivation of bio-architecture as an alternative to other construction materials. Very often, focus on sustainable construction principles requires the use of local materials and products. In this perspective, environmentally friendly materials originating from plants or animals are of great interest to architects. Due to their versatile character, bio-based materials enable creation of buildings adapted to any local context. Bio-based materials give an impression of being suitable for any context, even if they have different forms or patterns. Therefore, buildings that are made of natural materials are perceived as honest and sincere. This presentation will describe the key challenges regarding possible innovations in the bio-based building sector from the perspective of development in materials science and design concepts as well as tools and services for improved façade management.

anna.sandak@innorenew.eu
jakub.sandak@innorenew.eu

INTERIÉR 2019//

INTERIOR 2019

SAMUEL SŮRA

SALVIS S.R.O.

Samuel Sůra študoval podnikanie, čínsky jazyk a environmentalistiku na univerzitách vo Veľkej Británii a na Slovensku. Bol členom tímov, ktoré zabezpečili prvé LEED a BREEAM certifikácie budov na Slovensku. Je zakladateľom a CEO spoločnosti SALVIS, ktorá sa špecializuje na LEED, BREEAM a WELL poradenstvo a na simulácie. V súčasnosti pracuje na niekoľkých desiatkach certifikácií.

Samuel Sůra studied entrepreneurship, Chinese language and environmental studies at universities in the United Kingdom and Slovakia. He was a member of teams that delivered first LEED and BREEAM building certifications in Slovakia. He is the founder and CEO of SALVIS specializing in LEED, BREEAM, WELL consultancy and simulations. He is currently involved in many more certifications.

CERTIFIKÁCIA BUDOV A KVALITA VNÚTORNÉHO PROSTREDIA//

BUILDING CERTIFICATION AND INDOOR ENVIRONMENTAL QUALITY

Výskumy vplyvu prostredia v budovách na zdravie, spokojnosť a produktivitu zamestnancov jednoznačne identifikujú oblasti, ktoré majú najväčší vplyv. Medzi skúmanými oblasťami majú okrem fyzikálnych parametrov kvality vnútorného prostredia budov výrazné zastúpenie aj celkové parametre pracovného prostredia, fyzickej kondície a výživy. Tieto boli v rámci viacročného procesu systematizované v certifikačných systémoch „wellbeingu“ WELL a Fitwel. Popri certifikácii environmentálnych parametrov udržateľnosti budov BREEAM a LEED, sa stáva fenomén „wellbeingu“ najvýraznejším súčasným trendom. Posudzovaných parametrov

Research in the area of the impact of environment in buildings on wellbeing, health and productivity of employees clearly points at certain measures that have the greatest impact. Besides physical parameters of indoor environment the research also focuses on physical condition, nourishment and aesthetics of the built environment. This research has been systemized and curated in wellbeing certification systems such as WELL and Fitwel. Alongside established sustainability systems such as BREEAM and LEED the wellbeing certification trend is becoming the most prominent trend. Wellbeing certification systems include more than 200 features of vari-

v rámci certifikácie je ale vyše 200 a okrem povinných je aj veľké množstvo voliteľných. V rámci tohto príspevku ponúkame našu odpoveď na ktoré by sa mal investor sústrediť, aby mu priniesli najväčšiu atraktivitu na trhu nehnuteľnosti.

ous cost, difficulty and impact. Within our presentation we focus on the features and innovation with the best ratio between cost and impact.

www.salvis.sk

BORIS VOLOŠIN

JAKUB CIGLER ARCHITEKTI, A.S.

Boris Vološin je autorizovaný architekt, člen ČKA. Je absolventom fakulty architektúry Slovenskej Technickej Univerzity v Bratislave. Od roku 1998 pôsobí ako architekt v Prahe. Od roku 2001 až do súčasnosti pracuje v spoločnosti Jakub Cigler Architekti, a.s. V súčasnosti zastáva na vybraných projektoch pozíciu hlavného architekta. Medzi najvýznamnejšie realizácie na ktorých sa významnou mierou spoluautorsky podieľal patrí areál „The Park“ v Prahe-Chodove, administratívno-obchodný komplex „Comcity“ v Moskve, alebo budova „Florentinum“ v Prahe. V rámci JCA spolupracoval na celej rade ďalších projektov, návrhoch kancelárskych a obytných budov, urbanistických projektoch, projektoch komerčných a kancelárskych interiérov. Venuje sa architektonickému dizajnu budov, navrhovaniu fasádnych plášťov, návrhom interiérov aj verejných priestorov. V rámci svojej praxe spolupracoval s celou radou medzinárodných developerských spoločností, architektov i nadnárodných firiem.

Spoločnosť Jakub Cigler Architekti, a.s. (JCA) je architektonické štúdio, ktoré svoju činnosť zahájilo už v novembri roku 2001. JCA sa okamžite po svojom vzniku zaradila medzi predné české ateliéry zaoberajúce sa progresívnou architektúrou. Jej realizácie a projekty uspeli v rade architektonických súťaží a sú pravidelne predstavované v odborných periodikách. Za svoju tvorbu získala spoločnosť radu ocenení doma i v zahraničí - napríklad Cenu Dušana Jurkoviča udeľovanú Spolkom architektov Slovenska, opakovane získala ocenenie International Design Awards a ocenenie Best Office Development. Spoločnosť je tiež jedným zo zakladajúcich členov združenia Českej rady pre zelené budovy (Czech Green Building Council). Väčšina projektov v JCA je spracovávaná technológiou BIM.

Boris Vološin is an authorized architect and a member of Czech Chamber of Architects. He graduated at faculty of architecture of Slovak Technical University in Bratislava in 1998. After studies he continued in his professional career in Prague, Czech Republic. Currently he is an Associate Architect in company Jakub Cigler Architekti, a.s. where he is since the establishment of the company. He participates as a leading architect on selected projects of this architectural office. He participated as a co-author on projects as “The Park” in Prague-Chodov, multifunctional complex “Comcity” in Moscow-Rumyancevo, or “Florentinum” in Prague. He cooperated on large range of other projects as well, including office buildings, mixed-use projects, residential developments, urbanistic projects, projects of commercial and office interiors. He devotes his time to architectural design disregarding the scale, façade design, interior design and design of landscape and public spaces. Within his practise he cooperated with range of international developers and architects, and corporations.

Company Jakub Cigler Architekti, a.s. (JCA) is an architectural office, founded in November 2001. Immediately after its inception, JCA became one of the leading Czech studios dealing with progressive architecture. Its realizations and projects have succeeded in a number of architectural competitions and are regularly presented in professional periodicals. The company has won a number of awards at home and abroad - for example Dušan Jurkovič Design Award awarded by the Association of Architects of Slovakia, repeatedly won the International Design Awards and Best Office Development. The company is also one of the founding members of the Czech Green Building Council. Most of the projects are prepared in JCA with BIM technology.

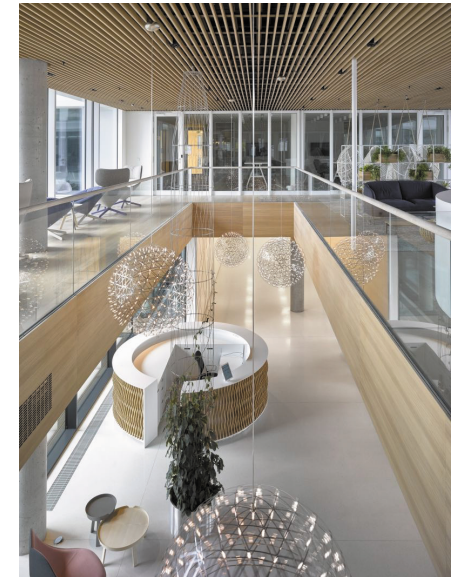
ZMENA POHĽADU A POŽIADAVIEK NA NAVRHOVANIE VEREJNÝCH PRIESTOROV, BUDOV A ICH INTERIÉROV//

CHANGE OF APPROACH AND REQUIREMENTS TO THE DESIGN OF PUBLIC SPACES, BUILDINGS AND INTERIORS WITH LOWER CARBON FOOTPRINT

Východiskom pre kvalitný interiér je kvalitná budova. Fungujúca obálka budovy a fungujúce technické systémy budov, sú predpokladom pre zdravé vnútorné prostredie. Danosti budovy predurčujú charakter interiéru. So zmenami klimatických podmienok, s ubúdajúcimi prírodnými zdrojmi sa menia aj požiadavky na verejné priestory, budovy i interiéry. Mestá, firmy aj individuálni užívatelia budov budú musieť postupne zmeniť svoje zažité zvyky a postupy. Nachádzame sa na klimatickej križovatke, a zmena pohľadu na navrhovanie budov a interiérov je nevyhnutná, nevyhnutná bude aj úprava legislatívy, ktorá je často prekážkou pri navrhovaní. Majitelia, nájomcovia kancelárskych budov aj developeri rezidenčných projektov na nové podmienky reagujú len veľmi pomaly. Pravidlá trhu, zameranie sa len na cenu diela, ale budú musieť, keď pôjde o prežitie, ustúpiť ekologickým aspektom. Zmeny sa už odohrávajú, sú ale pomalé a nedostatočné.

The starting point for a quality interior is a quality building. A functioning building envelope and functional building systems are a prerequisite for a healthy indoor environment. The characteristics of the building determine the character of the interior. As climate conditions change, natural resources are dwindling, the requirements for public spaces, buildings and interiors are changing as well. Cities, businesses and individual building users will have to gradually change their habits and practices. We are at a climate junction, and changing the way we look at buildings and interiors is necessary. Legislation that is often an obstacle to design will also be necessary to be changed. Owners, tenants of office buildings and developers of residential projects respond to very slowly to the new conditions. Market rules, focusing only on the price of the final product will have to give a way to environmental aspects, especially when it comes to survival. Changes are already taking place, but they are slow and inadequate.

volosin@jakubcigler.archi
www.jakubcigler.archi

TATIANA LESAJOVÁ, PETER DANIEL

ÚSTAV INTERIÉRU A VÝSTAVNÍCTVA, FAKULTA ARCHITEKTÚRY STU,
BRATISLAVA

Tatiana Lesajová absolvovala v roku 2015 štúdium na Fakulte architektúry STU v Bratislave v študijnom programe interiérový dizajn. V súčasnosti je doktorandkou denného štúdia na ÚIV FA STU v Bratislave a v rámci dizertačnej práce sa zaoberá témou drevených konštrukčných spojov ako pridanej estetickej hodnoty. V roku 2016 založila šperkárské štúdio Metaformi a taktiež pôsobí v architektonickom ateliéri NOIZ.SK.

Tatiana Lesajová graduated from the Faculty of Architecture of STU in Bratislava, in 2015, in the study program Interior Design. At present she is a PhD student of the full-time study at Institute of Interior and Exhibition Design. Her dissertation thesis deals with the topic of wooden construction joints as an added aesthetic value. In 2016, she founded the jewellery studio Metaformi and is also a part of the architectural studio NOIZ.SK.

Peter Daniel, architekt a pedagóg pôsobiaci na Fakulte architektúry STU v Bratislave. Od roku 2009 je docentom v odbore architektúra a urbanizmus. Venuje sa projektom v oblasti súkromného a verejného interiéru, architektúry, dizajnu výstav a nábytku. Je držiteľom prestížnych ocenení za architektúru, interiér a dizajn INTERIÉR ROKA, ceny CE.ZA.AR, cien Veľtrhu Nábytok a bývanie v Nitre a nominácií na cenu CE.ZA.AR, cenu Dušana Jurkoviča a cenu časopisu ARCH.

Peter Daniel, architect and pedagogue at the Faculty of Architecture of the Slovak University of Technology in Bratislava. In 2009, he received an academic title associate professor in architecture and urbanism. Works in the field of private and public interior, architecture, exhibition and furniture design. He is a holder of prestigious awards for architecture, interior and design: INTERIOR OF THE YEAR, CE.ZA.AR, fair Furniture and Living in Nitra and nominations for awards: CE.ZA.AR, the prize of Dušan Jurkovič and ARCH magazine.

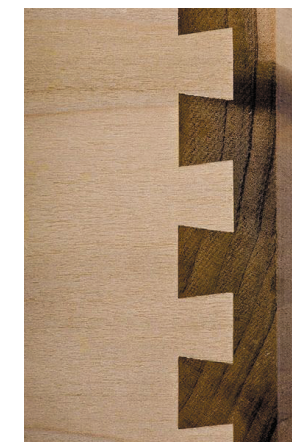
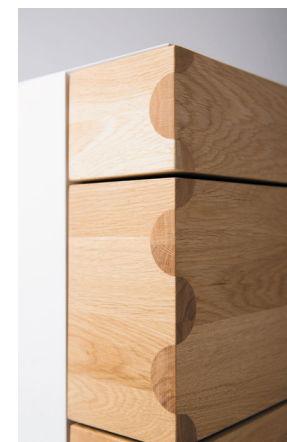
KONŠTRUKČNÝ SPOJ AKO PRIDANÁ ESTETICKÁ HODNOTA//

WOOD JOINT AS AN ADDED AESTHETIC VALUE

Konštrukčné spoje dreva nemajú len utilitárnu funkciu, no nepochybne sa podieľajú aj na celkovom vzhľade produktu. Skúmanie preferencií drevených konštrukčných spojov z vizuálneho hľadiska bolo realizované na troch samostatných výskumoch. Ich výsledky preukázali, že priznané spoje majú miesto v súčasnom dizajne, no ich preferencia respondentmi je významne ovplyvňovaná práve ich formou. Modernosť, respektíve tvarová originalita, je žiadanejšia oproti tradičným, formálne známym spojom. Posledný, štvrtý výskum, porovnáva dva spoje – doteraz medzi respondentmi najobľúbenejší, pokosový spoj a originálny konštrukčný spoj. Oba spoje boli, pri hodnotení, súčasťou reálneho produktu – komody. Ako sa preukázalo, originálny spoj zvýšil hodnotu produktu z viacerých subjektívnych hľadísk rozhodujúcich o celkovej preferencii produktu.

Woodworking joints not only have a utilitarian function, but are also undoubtedly involved in the overall appearance of the product. The visual examination of the preferences of woodworking joints was carried out on three separate studies. Their results showed that the visible joints are part of the contemporary design, but their preference by the respondents is significantly influenced by their form. Modern shape and originality is more desirable than traditional, well-known joints. The last, fourth study, compares two joints – the simple miter joint – yet the most popular among the respondents and the original structural joint. Both joints were, in the evaluation, part of the real product – chest of drawers. As has been shown, the original visible joint has increased the subjective value of the product which is an important part in overall preference of the product.

tanalesajova@gmail.com
peter.daniel@stuba.sk

MAREK MÁCHA

IZODYNA S.R.O.

Marek Mácha bol výskumný pracovník v spoločnosti OMS Lighting a.s., kde pôsobil ako vedúci oddelenia návrhu optických častí a vedúci fotometrických laboratórií. Zabezpečoval medzinárodnú spoluprácu medzi najväčšími spoločnosťami v oblasti svetelnej techniky. Pracoval na výskumných projektoch pre Slovenskú akadémiu vied (fyzikálny ústav a ústav Architektúry a stavebníctva), kde sa podieľal na projekte rekonštrukcie umelej oblohy. Bol jedným zo zakladateľov unikátneho centra svetla a svetelnej techniky v OMS Lighting – Dojč, v spolupráci s FEI STU a SAV. Je predsedom TK108 na ÚNMS pre svetlo a osvetlenia a podieľal sa na zavádzaní viacerých svetelno-technických noriem do praxe. V oblasti LED technológie je pôvodcom 2 úžitkových vzorov pre oblasť svetelnej techniky a LED. Prednášal na viacerých konferenciách vo svete (Soul – Kórea, Chicago – USA, Paríž – Francúzsko, Sun City – JAR, Kuala Lumpur – Malajzia, atď...). V rámci Slovenska je odborným hodnotiteľom na viacerých ministerstvách pre oblasť inovácií v priemysle.

He has been a researcher in lighting manufacturer OMS Lighting a.s., where he has been Division manager for optical design and photometric laboratories. He was in charge of international cooperation between the biggest lighting companies. He has been working on research projects for Slovak Academy of Sciences (department of physics and institute of construction and architecture), where he has been working on project of reconstruction of artificial sky as an individual researcher. Marek was one of the founders who established in OMS Lighting special Light and Innovation centre supported by EU union in cooperation with FEI STU and SAV. He is the chairman of TK108 at ÚNMS for light and lighting and he phased in many lighting standards. He is in charge of LED technology and owns 2 industrial utility models in lighting and LED technology. Marek has already presented at many different conferences worldwide (úžitkových vzorov pre oblasť svetelnej techniky a LED. Prednášal na viacerých konferenciách vo svete (Soul – Korea, Chicago – USA, Paris – France, Sun City – JAR, Kuala Lumpur – Malaysia, etc...). In Slovakia he is expert evaluator in different ministries in a field of industrial innovations.

NÁVRH UMELÉHO OSVETLENIA S POMOCOU NAJNOVŠEJ TECHNOLOGIE 3D – ROZŠÍRENEJ REALITY A JEJ PRÍNOS PRE PROFESIONÁLOV AJ UŽÍVATEĽOV// DESIGN OF LIGHTING THROUGH NEW TECHNOLOGY OF 3D – AUGMENTED REALITY AND ITS BENEFIT FOR PROFESSIONALS AND USERS

Ak si chcete kúpiť svietidlá môžete ísť do kamenného obchodu, kde si vyberiete svietidlo, ktoré sa vám páči ale nemáte ani predstavu o jeho vlastnostiach a použiteľnosti v domácnosti, alebo to necháte na odborníka a ten vám navrhne optimálne riešenie. V súčasnosti nemáte iné riešenie-alternatívu ako navrhnuť správne osvetlenie, než použiť špecializovaný-náročný softvér pre návrh osvetlenia. Základné kroky pri návrhu: Vytvorenie priestoru v prostredí 3D, manuálne navrhnuť osvetlenie vo vytvorenom 3D priestore, pomocou LDT súborov (obsahuje základný tvar svietidla a jeho svetelno-technické vlastnosti, alebo ULD – ktoré obsahujú aj 3D tvar svietidla. Zákazník dostane svetelno-technický výpočet a základnú vizualizáciu bez reálneho zobrazenia v priestore. Riešením je ALAR. Platforma navrhnutá pre smartfóny a tablety, ktorá využíva možnosť rozšírenej reality(Augmented Reality) a zjednodušuje návrh správneho osvetlenia v príjemnom užívateľskom rozhraní.

izodynasro@gmail.com

If you want to buy a luminaire, you can either go into a brick store, where you choose the most appealing one lacking any clue about its usability at home, or you can leave it to a professional who provides you with a solution. You have no other alternative, only to use a specialised software to design an artificial lighting project. This is how a design is conducted: The real space is enclosed in form of a CAD drawing. Created 3D space is manually illuminated by LDT files (text files that contain information about shape of the fixture and information about how the light “illuminates” or ULD files, which also contain the 3D shape of a luminaire. The customer is provided with space visualization and light-technical parameters but cannot see the technical calculation and the basic visualization directly in real space. ALAR is the solution. A software platform designed for smartphones and tablets, which exploits the possibilities of augmented reality technology and makes the design of proper lightning project easier. Moreover, the user interface is very pleasant to use.

DUŠAN KOČLÍK, KATARÍNA MORÁVKOVÁ, MICHAL HRONSKÝ

ÚSTAV INTERIÉRU A VÝSTAVNÍCTVA, FAKULTA ARCHITEKTÚRY STU,
BRATISLAVA

Dušan Kočlík

je dizajnér a pedagóg na Fakulte architektúry STU Bratislava, Ústav Interiéru a výstavníctva od roku 2009. Vysokoškolské štúdium ukončil na TU vo Zvolene v odboroch Dizajn Interiéru a Priemyselný dizajn nábytku, doktorandské štúdium na Fakulte architektúry. Venuje sa návrhom interiérov a produktovému dizajnu pre spoločnosti, Kontrast s.r.o., Mobiliér Design s.r.o., Javorina v.d. a ďalších. Je organizátorom a kurátorom výstav na Slovensku i v zahraničí. Získal viaceré ocenenia z oblasti výstavníctva. V súčasnosti je vedúci projektu INSK (Interiér na Slovensku).

Katarína Morávková

Architektka a dizajnérka. Pedagóg a výskumník na Fakulte architektúry STU Bratislava, Ústav Interiéru a výstavníctva od roku 1990. Vo svojej tvorivej činnosti sa zameriava najmä na bytové interiéry a v pedagogickej výuke sa venuje problematike zdravého bývania, vplyvu prostredia a materiálov na fyzické aj psychické zdravie ľudí každého veku. Svoje teoretické vedomosti využíva v oblasti výskumu zameraného na zlepšenie interiérového prostredia. Autorka vedeckých a odborných prác v nekarantovaných časopisoch a mnohých príspevkov na vedeckých konferenciách. Autorka skript a učebných textov pre FA STU.

Michal C. Hronský

Architekt a pedagóg. Venuje sa projektom z oblasti súkromného a verejného interiéru, architektúry, dizajnu výstav, mobiliárov a grafického dizajnu. Skôr, ako sa vydal na profesionálnu dráhu, praxoval v ateliéroch architektka Rastislava Janáka a architektka Ivana Petelena. Je držiteľom prestížnych ocenení za architektúru a interiér a niekoľkých nominácií na Cenu CE.ZA.AR a Cenu Dušana Jurkoviča a Hlavnej ceny v kategórii iný nábytok za Dizajn kolekcie kúpeľňového nábytku, veľtrh Nábytok a bývanie v Nitre.

Dušan Kočlík

He is a designer and lecturer at the Faculty of Architecture STU Bratislava, Department of Interior and Exhibition design since 2009. He graduated from the Technical University in Zvolen in the fields of Interior Design and Industrial Furniture Design and conducted his doctoral studies at the Faculty of Architecture. He focuses on interior design and product design for companies, Contrast s.r.o., Furniture Design s.r.o., Javorina v.d. and more. He is the organizer and curator of exhibitions in Slovakia and abroad. He has won several awards in the field of exhibitions. Currently he is the project manager of INSK (Interior in Slovakia).

Katarína Morávková

Architect and designer. Lecturer and researcher at the Faculty of Architecture STU Bratislava, Department of Interior and Exhibition design since 1990. In her creative activities she focuses mainly on residential interiors and in teaching she focuses on the issues of healthy living, the impact of the environment and materials on the physical and mental health of people of all ages. She uses her theoretical knowledge in the field of research aimed at improving the interior environment. She is the author of scientific and professional papers in magazines and several contributions to scientific conferences. Author of scripts and textbooks for FA STU.

Michal C. Hronský

Architect and pedagogue at the Faculty of Architecture STU in Bratislava. In 2007 he received an academic title associate professor in architecture and urbanism. He works in the field of architecture, interior and design. He has been awarded with prestigious prizes for architecture, interior and design for many times.

INTERIÉR NA SLOVENSKU - NEREŠPEKTOVANÉ DEDIČTVO//

INTERIORS IN SLOVAKIA - DISRESPECTED HERITAGE

Projekt predstavuje základný výskum o vzniku, vývoji a smerovaní slovenskej interiérovej tvorby, ako aj vzniku a vývoji slovenskej interiérovej školy v 20. storočí. Tematicky sa dotýka málo prebádanej tvorby významných osobností slovenskej architektúry od 20. storočia až po súčasnosť. Hlavným cieľom je vytvorenie digitálnej databázy a vydanie publikácie, ktorá odprezentuje významné diela určujúce smerovanie interiérovej tvorby na Slovensku. Predstaví vznik a vývoj slovenskej interiérovej školy na Slovensku a FA STU v Bratislave, jej historický a kultúrny kontext, ozrejní dielo najvýznamnejších osobností pôsobiacich v interiérovej tvorbe, ktoré sú dôležitou súčasťou nášho kultúrneho a duchovného dedičstva. Databáza je výsledkom systematického zberu, mapovania, triedenia a selekcie dochovaných diel, ako aj archívnych dokumentov a projektov od 20. storočia s presahom až do súčasnosti. Poskytne komplexný pohľad na architektonickú tvorbu v interiéri na Slovensku.

The project represents fundamental research on the origin, development and direction of the Slovakian interior design, as well as the creation and development of Slovak interior schools in the 20th century. The project thematically touches on little explored work of important personalities of Slovak architecture from the 20th century to the present. The main goal is to create a digital database and to publish a publication that presents important works determining the direction of interior design in Slovakia. It will introduce the origin and development of the Slovak Interior School in Slovakia and the FA STU in Bratislava, its historical and cultural context and will illustrate the work of the most important personalities involved in interior design, who are an important part of our cultural and spiritual heritage. The database is the result of the systematic collection, mapping, classification and selection of preserved works as well as archival documents and projects from the 20th century with an overlap to the present. It will provide a complex view of interior architectural work in Slovakia.

dusan.koclik@stuba.sk
katarina.moravkova@stuba.sk
michal.hronsky@stuba.sk

ZDRAVÉ DOMY//
HEALTHY HOUSES

BILL & ATHENA STEEN

MTEHMEB CRIALNLOE LLOA NPER,O EJLEGCINT, ELGIN, ARIZONA, USA

Stavitelia zo slamených balov, hlinení omietkári, umelci a školitelia. V roku 1989 založili malú neziskovú organizáciu Canelo Project a ich práca sa zameriava na témy spájania ľudí, kultúr a prírody. Prestavali starý dom z nepálenej hliny a vybudovali komplex, ktorý funguje ako miesto, kde sa môžu stretávať ľudia rôznych prostredí a kultúr, aby sa mohli podieľať na prebiehajúcim skúmaní bývania, stavania, umenia, hudby a prípravy regionálnych jedál. Ťažiskom ich práce je vývoj a stavba malých a pohodlných príbytkov, ktoré sú postavené predovšetkým z miestnych a prírodných materiálov. Ako zakladatelia projektu Canelo školili a intenzívne pracovali aj v Mexiku, viedli workshopy a prednášali po celej Európe a Spojených štátoch. Stále viac sa zapájajú aj do múzejných umeleckých projektov.

Straw bale builders, earth plasterers, artists and trainers. They are founders of small non-profit organization Canelo Project in 1989 and their work centers on the theme - Connecting People, Culture and Nature. They rebuilt the old adobe ranch house and complex of buildings to function as a place where people of different backgrounds and cultures could come together to share in an ongoing exploration of living, building, the arts, music and regional foods. The focal point of their work is hand-crafting simple, small-scale and comfortable shelter that is built primarily with local and natural materials. As the founding directors of The Canelo Project, they have also taught and worked extensively in Mexico, taught workshops and lectured throughout Europe and the United States. They have also become increasingly involved in museum art projects.

CANELO PROJEKT//

THE CANELO PROJECT

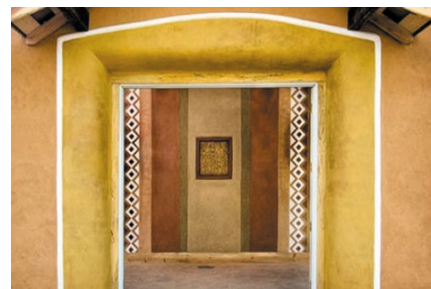
Zámerom Projektu Canelo a publikácie The Straw Bale House bolo preskúmať a vyvinúť systém steny zo slamených balov, ktorý by plne integroval hlinené materiály vrátane omietok, farieb, sochárstva a podláh. Výsledkom bol hybridný konštrukčný systém stien z balov slamy, špeciálne navrhnutý na prácu v kombinácii s hlinenými materiálmi. Náš prístup bol z veľkej časti prispôbený miestu, kde žijeme, juhozápadnému regiónu Spojených štátov, avšak s minimálnym množstvom úprav ho možno prispôbiť rôznym klimatickým podmienkam. Náš systém je cenovo dostupný a relatívne jednoduchý na použitie pre každého, kto má základné stavebné zručnosti.

Prvá časť prezentácie bude zameraná na históriu slameného stavania, vývoj systému. Druhou časťou bude audiovizuálna prezentácia očami Atheny, ktorá rozpráva príbeh o tom, ako sa hlina stala súčasťou systému, ktorý v súčasnosti používame.

The Canelo Project and publication of The Straw Bale House, was the intention to explore and develop a straw bale wall system that fully integrated earthen materials, including plasters, paints, sculpting and floors. The result has been a hybrid structural straw bale wall system, specifically designed to work in combination with earthen materials. Our approach has been largely tailored to the place where we live, the southwestern region of the United States, however with a minimal amount of adjustments it can be adapted to a wide variety of climates and conditions. Our system is very affordable and relatively simple to build for anyone that has the most basic construction skills.

The first part of presentation will focus on the history of straw bale, how the system evolved. The second part will be an audio-visual presentation through Athena's eyes that tells the back story of how clay became a part of the system we presently use.

caneloproject@gmail.com
www.caneloproject.com

ZDENĚK VEJPUSTEK, IVANA ŽABIČKOVÁ, JAN MÜLLER, JAN RŮŽIČKA

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ,
SDRUŽENÍ HLINĚNÉHO STAVITELSTVÍ, ČESKÁ REPUBLIKA

Ing. Zdeněk Vejpustek, Ph.D.

Jednatel a vedoucí projekce firmy WaVe Structural Design s.r.o. se zaměřením na netypické dřevěné konstrukce, diagnostiku a sanaci vad dřevěných konstrukcí, spojení dřeva s dalšími přírodními materiály (kámen, hlína, sláma, konopí), hliněné stavby a kontrolu provedení staveb. Autor nebo spoluautor stovek realizovaných staveb a konstrukcí v ČR, Slovensku, Irsku a ve Velké Británii. U významné části z nich se účastnil i autorského či jiného typu dozoru nad prováděním realizace.

Paralelně se dlouhodobě věnuje výuce v oblasti statiky stavebních konstrukcí na FAST a FA VUT v Brně a zajišťuje externí přednášky zaměřené na dřevo a hlinu v konstrukcích (university, ČKAIT, konference atd.). V těchto oblastech se účastní experimentů, výzkumných projektů, posudků a publikační činnosti.

Z dalších činností v oboru lze zmínit dlouholeté členství v TNK 34 Dřevěné konstrukce, předsednictví ve Sdružení hliněného stavitelství z.s., spolupořadatelství konference Zdravé domy a autorizaci ČKAIT IS00.

Ing. Zdeněk Vejpustek, Ph.D.

Managing director and design manager of WaVe Structural Design s.r.o. with a focus on atypical timber structures, diagnostic & repair of defects in wooden structures, combination of wood with other natural materials (stone, clay, straw, hemp), earthen structures and checking the site-execution of structures. Author or co-author of hundreds of realized constructions in the Czech Republic, Slovakia, Ireland and Great Britain. For a significant part of them, he also participated in the site supervision. In parallel, he is teaching structural engineering at Faculty of Civil Engineering and Faculty of Architecture, Brno University of Technology. He provides external lectures on use wood and earth in structures (universities, ČKAIT, conferences, etc.). In these areas, he participates in experiments, research projects, expert assessments and publishing activities. Other activities includes the long-term membership in the Czech technical standardization committee for Wooden structures, chairmanship of the Earthen Architecture Association, co-organization of the Healthy Houses conference and membership IS00 in ČKAIT.

Doc. Ing. Ivana Žabičková, CSc.

Po absolvování Fakulty stavební VUT v Brně pracovala 20 let jako statik, od roku 1988 vyučuje na Fakultě architektury VUT v Brně nosné konstrukce budov. Od roku 1994 se zabývá hliněnými stavbami. V roce 2003 iniciovala založení Sdružení hliněného stavitelství, o. s., které vedla do června 2016. Pod jejím vedením se SHS zapojilo do mezinárodní spolupráce v oboru ECVET Hliněné stavby „Poznej hlinu“ a získalo akreditaci MŠMT k výuce rekvalifikačních kurzů „Zhotovitel hliněných staveb“, jejichž je garantem.

Doc. Ing. Ivana Žabičková, CSc.

After 20 years of experience as a structural designer, she has been teaching in the Faculty of Architecture Brno University of Technology Loadbearing structures. Since the year 1994 she is interested in earthen buildings. In 2003, she initiated the foundation of the EAA, which led to June 2016. Under her leading EAA took part in the international projects and gained the accreditation to teach and do assessments the “CLAY BUILDING MAKER” qualification valid in Czech Republic.

VÝZKUM, VÝVOJ A VÝUKA JAKO PODPORA PRO ROZŠÍŘOVÁNÍ HLINĚNÉHO STAVITELSTVÍ V ČR//

RESEARCH, DEVELOPMENT AND TEACHING AS SUPPORT FOR EXPANSION OF BUILDINGS USING EARTHEN MATERIAL IN THE CZECH REPUBLIC.

Používání hliněného stavebního materiálu za posledních 20let v ČR neustále stoupá. Nezanedbatelný vliv na tento trend má výzkum, vývoj a výuka v této oblasti.

Výzkum a vývoj definuje reálné vlastnosti a meze použití hlíny, čímž napomáhá rozšiřovat povědomí o výhodách tohoto materiálu ve stavebnictví. Výsledky zkoušek hliněných konstrukcí následně umožňují zařadit hlínu mezi běžné a standardně používané materiály a dočasně tak překlenout i současnou absenci norem. Kombinace teoretické a praktické výuky hliněného stavitelství má nezastupitelné místo v rozšiřování počtu řemeslníků schopných kvalitně a na vysoké odborné úrovni s hliněným materiálem pracovat. Přispívá také k rozšiřování ověřených informací o možnostech a způsobu použití hlíny mezi stavebními technikami a projektanty jak v rámci novostaveb, tak i oprav a rekonstrukcí.

Článek prezentuje současný stav výzkumu, vývoje a výuky v ČR. V článku jsou uvedeny praktické příklady a jejich vliv na úroveň a rozvoj hliněného stavitelství.

The use of earthen building material in the Czech Republic has been steadily increasing in the last 20 years. Research, development and teaching in this field have a significant impact on this trend.

Research and development defines the real properties and limits of earthen material usage, helping to raise awareness of the benefits of this material in the construction industry. The results of tests of earthen constructions subsequently enable to incorporate earthen material among common and standardly used materials and thus temporarily overcome the current absence of standards. The combination of theoretical and practical teaching of earthen material use has an irreplaceable role in expanding the number of craftsmen able to work with earthen material in high quality and high professional level. It also contributes to the dissemination of proven information about the possibilities and ways of using earthen material among construction technicians and designers both within new builds, as well as repairs and reconstructions.

The article presents the current state of research, development and teaching in the Czech Republic. Practical examples and their influence on the level and development of buildings using earthen material are presented.

<http://www.hlina.info/>

HANNO BURTSCHER

EARTHMAN.AT, EARTH ACADEMY KIRCHBERG, AUSTRIA

Architekt a remeselník, špecialista na nabíjanú hlinu, zakladateľ Earthman a Earth Academy. V roku 1998 sa prvýkrát stretol s Martinom Rauchom a s technikou nabíjanej hliny. Od tej doby sa aktívne venuje umeniu, vednému odboru a profesii zameranej na ubíjanú hlinu. Pod starostlivým mentorstvom a vedením Martina Raucha získal svoje vedomosti, dlhoročné praktické skúsenosti v teréne a majstrovstvo v stavbe hlinených nabíjaných konštrukcií.

Od roku 1998 až doteraz získal mnoho pracovných skúseností, väčšinou ako vedúci globálnych projektov pre spoločnosť Martina Raucha - LehmTonErde. Okrem toho už viac ako osem rokov Hanno pracuje aj nezávisle na svojich vlastných projektoch aj na medzinárodnej scéne. Poslaním Hanna je zdieľať vlastnosti a skúsenosti s nabíjanou hlinou po celom svete.

Architect and builder, rammed earth specialist, founder of Earthman and Earth Academy. He met Martin Rauch, and the rammed earth construction technique in 1998 for the first time. He's been actively engaged in an art, discipline, and profession of rammed earth ever since. Under the careful mentorship and guidance of Martin Rauch, he gained his knowledge, years of hands-on field-experience, and mastery in rammed earth construction.

From 1998 to the present day, many of Hanno's larger scale work experience and global projects came working as a project leader for LehmTonErde, Martin Rauchs' company. Additionally, for over eight years now, Hanno has also been working as an entrepreneur, working independently on his own projects, spread around the world. Hanno's mission is to share qualities and experiences of rammed earth to individuals around the world.

MODERNÉ PROJEKTY S NABÍJANOU HLINOU//

MODERN PROJECTS WITH RAMMED EARTH

Nabíjaná hlina ako stavebná technika existuje tisíce rokov a počas histórie bola menená a vylepšovaná kultúrami na celom svete. Energia potrebná na vytvorenie nabíjaných hlinených štruktúr je zlomkom energie potrebnej na výrobu štandardných stavebných materiálov, ako sú napríklad pálené tehly alebo betón. Spomedzi hlinených techník má nabíjaná hlina najvyššiu pevnosť v tlaku a je ideálna pre nosné steny a podlahové prvky. Svojou hustotou cca 2,3 t / m³ sa približuje betónu. Steny z nabíjanej hliny sú vyrobené zo 100% prírodných materiálov: íl, piesok a štrk a jej výhody demonštruje rastúce povedomie: ako ideálne riešenie pre inovatívne budovy budúcnosti. Prezentácia ukazuje nabíjanú hlinu v modernej architektúre v spolupráci s Martinom Rauchom / LehmTonErde, ako napríklad: Centrum byliniek pre firmu RICOLA vo Švajčiarsku, 160 ton hliny na 22. poschodí v Paraguaji, výstavba domu Martina Raucha alebo renovácia domu Hanna Burtschera v Rakúsku.

Rammed earth as a building technique goes back thousands of years and has been modified and improved by cultures all over the world. The energy needed to create rammed earth structures is a fraction of the energy required to produce standard building materials, such as fired bricks or concrete. With a high density (approx. 2.3t/m³) approximating concrete, rammed earth has the highest compression strength amongst the earth techniques and is ideal for load bearing wall and flooring elements. Rammed Earth walls are made-up of 100% natural materials: clay, sand and gravel and its benefits demonstrate growing awareness: as an ideal solution for innovative buildings of the future. The presentation shows rammed earth in modern architecture, in cooperation with Martin Rauch/ LehmTonErde, such as: RICOLA KRÄUTER-ZENTRUM in Switzerland, 160 tons of earth on 22nd floor in Paraguay, building Martin Rauch's house or renovating of Hanno Burtscher's house in Austria.

contact@earthman.at
earthman.at

BJØRN KIERULF

CREATERRA S.R.O., HRUBÝ ŠÚR, SENEC

Pôvodne priemyselný dizajnér, teraz odborník na energeticky pasívne domy. Ako Nór prišiel na Slovensko už v roku 1989 - pred revolúciou. Teraz chce presadzovať na Slovensku ďalšiu revolúciu - pasívny štandard. V rámci architektonického štúdia Createrra sa venuje predovšetkým odborným otázkam týkajúce sa pasívneho štandardu a využitia prírodných materiálov v stavebníctve. V spolupráce s Litovskou firmou EcoCocon vyvíja modulárny stavebný systém využitým slamy. Jeho vízia sú cenovo dostupne, vysoko kvalitné pasívne domy postavené z prírodných materiálov.

Originally an industrial designer, now a Passivhaus specialist. A Norwegian, he arrived in Slovakia in 1989 - before the revolution. Now he is working on the next revolution in Slovakia - the passive house standard. In the architectural studio Createrra he mainly concentrates questions concerning passive house standard and natural building materials. In cooperation with the Lithuanian company EcoCocon he is developing a modular building system with the use of straw. His vision are cost effective, high quality passive houses built from natural materials.

UVÁDZANIE SLAMENÝCH KONŠTRUKCIÍ DO MAINSTREAMU//

INTRODUCING STRAW STRUCTURES TO MAINSTREAM

Dnes nie je dôvod, prečo nemôžete pasívne domy efektívne a cenovo výhodne stavať z obnoviteľných materiálov. Realizujú sa také stavby po celej Európe v rámci partnerskej siete Ecococon. Vo Veľkej Británii takýto dom získal minulý rok prestížne ocenenie Passive House Award UK.

Postupné sa z rodinných domov prechádza do väčších budov: v Dánsku bola postavená škola, v Holandsku športová hala a vo Švajčiarsku trojpodlažná obytná budova. Plánujú sa prvé štvorpodlažné obytné budovy. Na Slovensku je už 20 realizácií.

Tím, ktorý stojí za vývojom tohto systému, pochádza z celej Európy: Litvy, Slovenska, Nórska, Francúzska, Dánska. Hoci výroba je stále centrálna, cieľom je regionálna výroba po celej Európe. Od leta 2019 je hlavné sídlo EcoCocon na Slovensku.

Today, there is no reason why you cannot build passive houses efficiently and cost-effectively from renewable materials. Such constructions are being realized all over Europe within the Ecococon partner network. In the UK, this house won the prestigious Passive House Award UK last year.

Gradually, there is a transformation from family houses to larger buildings: a school was built in Denmark, a sports hall in the Netherlands and a three-storey residential building in Switzerland. The first four-storey residential buildings are planned. There are already 20 buildings in Slovakia.

The team behind the development of this system comes from all over Europe: Lithuania, Slovakia, Norway, France, Denmark. Although production is still central, the goal is regional production throughout Europe. Since the summer of 2019 EcoCocon has its headquarters in Slovakia.

bk@createrra.sk
createrra.sk

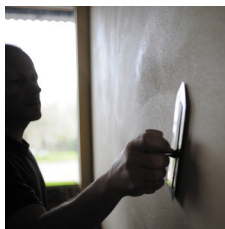

ROMAN MIŠKOV

BIOLINE, LIPTOVSKÝ TRNOVEC

Jeho doménou sú energeticky úsporné stavby s použitím prírodných materiálov. Hľadá a skúma inovatívne prístupy použitia tradičných prírodných materiálov, ako aj možnosti použitia nových materiálov. Ako remeselník sa venuje hlineným omietkam, nabíjanej hline a prefabrikovanej slame. Projektuje ekologické stavby z prírodných materiálov. V roku 1999 ukončil štúdium priemyselného designu na VŠVU v Bratislave a následne absolvoval postgraduálne štúdium designu na l'Ecole Régionale des Beaux-Arts de Saint-Etienne vo Francúzsku. Po ukončení štúdiá designu sa začal zaujímať o ekologické alternatívy v stavebníctve a cielene sa vzdelávať v tejto oblasti. Od roku 2008 je aktívnym členom oz ArTUR, v rámci ktorého sa zúčastňuje rôznych medzinárodných projektov, výstav, prednášok a workshopov. Dôležitou súčasťou jeho práce sú vzdelávacie aktivity oz ArTUR, kde ako lektor odovzdáva svoje profesionálne skúsenosti účastníkom kurzov.

His domain is energy-efficient buildings using natural materials. It seeks and explores innovative approaches to the use of traditional natural materials as well as the possibilities of using new materials. As a craftsman he devotes himself to clay plasters, rammed earth and prefabricated straw. He designs ecological buildings made of natural materials. In 1999 he completed his studies of industrial design at the Academy of Fine Arts and Design in Bratislava and subsequently completed his postgraduate study of design at the L'Ecole Régionale des Beaux-Arts de Saint-Etienne in France. After completing his studies in design, he became interested in environmental alternatives in the building industry and focused on education in this area. Since 2008 he is an active member of ArTUR, where he participates in various international projects, exhibitions, lectures and workshops. An important part of his work is the educational activities of ArTUR, where as a lecturer he shares his professional experience with course participants.

ZAKLADANIE STAVIEB S MENŠOU UHLÍKOVOU STOPOU //

FOUNDATION OF BUILDINGS WITH LOWER CARBON FOOTPRINT

Počas navrhovania a realizácie ekologických stavieb sa často stretávame s otázkou, ako čo najekologickejšie vyriešiť základy. Vhodný návrh nám môže pomôcť so znižovaním uhlíkovej stopy a negatívnych vplyvov na životné prostredie. Vo väčšine prípadov sa však nevieme vyhnúť použitiu betónu, prípadne železobetónu. A ako je všeobecne známe, s výrobou cementu, ktorý sa používa v betónových zmesiach, sú spojené výrazné negatívne vplyvy na životné prostredie na globálnej úrovni. Nie sú to len emisie CO₂, ale aj ďalšie znečisťujúce látky a vplyvy. Preto je potrebné hľadať možnosti zníženia jeho spotreby, prípadne jeho úplnej náhrady. Na konkrétnej realizácii základovej konštrukcie uvidíme možnosti čiastočnej náhrady cementu. Vo vzdialenejšej časovej perspektíve sa však črtajú aj komplexnejšie riešenia.

During creating and realization of ecological constructions the question is, how to solve the foundations in most environmentally friendly way. A suitable proposal can help us reduce carbon footprint and negative environmental impacts. However, in most cases we can't avoid using of concrete or reinforced concrete. As it is well known, the production of cement, which is used in concrete mixtures, is associated with significant negative environmental impacts at a global level. These are not just CO₂ emissions, but also other pollutants and impacts. Therefore, it is necessary to look for possibilities of reducing its consumption or its full replacement. On the concrete realization of the foundation structure we will see the possibilities of partial cement replacement. However, we can hope in more complex solutions in the future.

bioline.miskov@gmail.com
www.bioline.sk

Konferencia sa konala pod záštitou projektov:

APVV 16-0567 Identita SK - spoločná platforma
dizajnu, architektúry a sociálnych vied

Zdravé a udržateľné bývanie

BODLAB
Body Conscious Design Laboratory

AGENTÚRA
NA PODPORU
VÝSKUMU A VÝVOJA

STU
FA

SLOVENSKÁ TECHNICKÁ
UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA ARCHITEKTÚRY

SLOVENSKÁ AGENTÚRA
ŽIVOTNEHO PROSTREDIA

MINISTERSTVO
ŽIVOTNEHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

rakúske kultúrne fórum

ZELENÝ VZDELÁVACÍ FOND
GREEN EDUCATION FUND

FAKULTA
ARCHITEKTÚRY
Ústav stavitelství

Vydavateľstvo SPEKTRUM STU Bratislava
ISBN 978-80-227-4952-7